

sféry bylo na okamžité provádění pozemkové reformy naléháno, znesnadnila, aby kodifikace nového agrárního zřízení dála se pod zorným úhlem zvelebení národní produkce. Z té příčiny nemohlo se přihlížeti ku specifickým přednostem kapitálovější zemědělské výroby na velkých statcích, takže naše pozemková reforma znamená bezohledný boj proti velkým zemědělským podnikatelům, přeceňujíc jmenovitě při dnešní hospodářské světové krizi zemědělskou výrobu v malém a její velkou intenzitu pracovní. Nemělo však býti přehlédnuto, že hospodářsky nejvýhodnější jest taková úprava držby pozemkového majetku, kde statky střední velikosti převládají a velkostatky jsou v menšině, nikoli kde jsou poměrně ze zemědělské produkce takměř vyřoučeny. Tímto způsobem bylo by jedině možno zachovati pro národní hospodářství ony výhody, jež jsou spojeny s jednotlivými formami zemědělské produkce, což platí stejně ve příčině naší rozvinuté zemědělské industrie. Pozemková naše reforma, jak jest dnes koncipována a v pozemkových zákonech formulována, neskytá záruky aniž sebe menší naděje, že by ji náš národohospodářský život pozitivně získal, protože jest ztělesněním stranických zájmů a pronikavou negací národohospodářských nezbytností. Při dnešní mocenské politice jest to zjev přirozený. Vratké stavby naší pozemkové reformy jest si vědomí i pozemkový úřad, který pozemkovou reformu zahajuje ve smyslu § 63. přidělového zákona veskrze jen šestiletým pachtem, aniž by činil přípravy aspoň ku částečnému rozdělování zabrané půdy a touto svou přechodní pachtovní akcí dává na jevo, že v zájmu skutečné pozemkové reformy jest dnešní agrární zákonodárství podrobiti revisi ne snad s ohledem na změněnou politickou konstelaci ve zvoleném Národním shromáždění, nýbrž hlavně z důvodů věcných.

Literatura.

Jaroslav Werstadt: *Od „České otázky“ k „Nové Evropě“*. Linie politického vývoje Masarykova. Nákladem Vlad. Klecandy v Praze, 1920. Str. 46. Cena Kč. 4.—. 8°. — Tato nová publikace o Masarykovi k jeho 70. narozeninám vydaná liší se podstatně od naší literatury, obírající se osobou našeho presidenta, ježto nepodává nijakých biografických dat, nýbrž líčí politický vývoj Masaryka od let devadesátých až po ukončení české anabase osvobozením československého národa. Werstadt jako bývalý stoupenec státoprávně pokrokové strany kreslí Masarykův politický postoj vůči státoprávnímu radikalismu let 90tých; kdy Masaryk stojí na půdě svého t. zv. realismu zavrhoval politický radikalismus a zvláště revoluci. Tehdy Masaryk hledaje rozřešení státoprávní otázky čes. národa v rámci rakouského stát. útvaru viděl v české otázce otázku náboženskou a český problém pojímal jako problém malého národa, jehož životním smyslem a úsilím má býti uskutečňování humanitního ideálu humanitními prostředky. Huma-

nítní stanovisko přivedlo Masaryka k akceptování státoprávního programu Palackého před uzavřením dualismu rakousko-uherského, t. j. k tomu názoru, že česká politika nemůže být úspěšná, nebude-li nesena opravdovým a silným zájmem o osud Rakouska. S tohoto stanoviska zíral Masaryk v letech devadesátých velmi skepticky na otázku politické samostatnosti našeho národa. Humanitní jeho stanovisko způsobilo, že se postavil proti historickému právu českému a na půdu přirozeného práva, které neústupně hájil i proti zemřelému již profesoru říšských dějin rakouských dru Bohuši Riegrovi. V české otázce prošel Masaryk též vývojovými stupni jako Palacký, až stane tam, kde stál r. 1872 Palacký, autor své politické závěti, v níž jasně předvídal budoucí velkou válku.

Právě poznávání Rakouska přivedlo Masaryka k tomu, že počínal měnit své stanovisko k možnosti a nutnosti jiného společenského vývoje, nežli před klidná reforma. Již před válkou uznal, že pro každého myslícího člověka jest právo na revoluci a osvobozovacím bojem proti Rakousku postavil se na principy Velké Revoluce, t. j. na principy národní a demokratické, jichž ztělesněním jest jeho dílo: Československý stát.

Vhodně volenými citáty provedl autor zdařilou paralelu mezi Palackým a Masarykem a názorně vylíčil politický přerod Masaryka z let devadesátých na politika, který v osvobozovací válce neviděl hříchu, nýbrž mravní hodnotu. Tím se politicky ztotožnil Masaryk s radikálním nacionalismem českým. Leč i Masarykově humanitnímu názírání, které zdůrazňovalo vnitřní politiku a drobnou práci, přineslo naše osvobození zadostičinění, neboť politická svoboda jest předpokladem, aby náš národ mohl účinně v duchu humanity pracovat.

Knižka Werstadtova, která bystře líčí politický vývoj našeho prvního presidenta, jest velmi cenným příspěvkem nejen k pochopení důležitých kapitol našich politických dějin, nýbrž i Masarykovy velké osobnosti.

Dr. Bohumil Kučera.

JUC. Fr. Vřfátko: Český národovec inž. Jan Perner a počátkové Československého a ruského železničtví. — Praha, 1920. — 8° — str. 100 a obrazová příloha. Zkoumati národohospodářský význam železnic, jejich vliv na rozvoj průmyslu, na vzrůst měst a na povznesení kultury vůbec, jest jistě zajímavá otázka. A zvláště české železnice poskytují tu hojně materiál (viz na příklad vzrůst měst při drahách a pokles jiných, která byla drahou pominuta (Litomyšl)). Z těchto otázek nenalezne ničeho v knize Vřfátkově, kdo by byl zlákan ku četbě jejím titulem. Kromě několika historických životopisných dat osobních, kromě několika citátů (cituje celé partie bez krit. poznámek!) a kromě několika neobratných líčení, nenaleznete v knize ničeho. Při ekonomičtější úpravě mohla kniha obsahovati jen něco málo přes 32 stránek. Ku knize přiložena řada fotografií více méně zbytečných (jako na př. ihned zpočátku fotografie autora!).

— us —

Ph. dr. Otakar Pertold: Úvod do studia náboženství. — Praha — Vilímek — Za vzděl., 113. — 12° — str. 44 — Kč. 1.60. — Pojímajíc právo jako zjev společenský, nutně se musíme zabývat při jeho studiu i otázkami náboženskými. A toho lze nám dosíci jediné znalostí základů náboženské vědy, do níž stručným, ale obsahově velmi zhuštěným úvodem jest tato knížka. Hodnota její jest tím větší, že autor nejen si všimá a pečlivě vykládá základní pojmy náboženské a zvláště pak kriticky probírá jednotlivé světové názory náboženské, ale nad to pojímaje náboženství jako jev společenský, probírá jeho působení na lidskou společnost. Ona kapitola a pak některá řešení (na př. náboženská družstva, totemismus v paralele k er-

hovnímu příbuzenství a pod.) zaslouhovala by i po právnické stránce většího referátu, než možno podati na tomto místě. Proto a z důvodů, že otázky náboženské bývají denně přetřásány, možno knížku Peroldovu co nejvřeleji doporučiti ku čtení i uvázení. Ca.

*

Prof. dr. F. Mareš: **Společenstvo Svazu Národů — 1920, 160 —** str. 19. — V malé knížce, vydané Státověd. společností, prof. Mareš vysvětluje účel Společenstva Svazu Národů (The League of Nations Union), společnosti to zřízené v Londýně. Cílem jejím jest, aby Svaz národů nezůstal pouhým projevem mírové konference, nýbrž, aby vstoupil v život. Jest povznášející, čistí projevy velkých mužů v knížce shrnuté o Spolku Národů, o myšlence, která zazařila ku konci války v naději, že nebude se již podobný boj opakovati, která zdůrazňuje, že nesmí panovati pax romana, kterou chtěla snad zavésti světovládná říše německá, nýbrž mír svobodných národů. Nesmí panovati již heslo: Má vlast, ať právo neprávem, nýbrž svrchovanost duchového řádu pravdy a spravedlnosti. Náš národ, náš stát, mladý s nadějemi v budoucí život, jest také členem Svazu Národů. A jak se u nás zapomíná na tuto velkou myšlenku! Jest proto knížka Marešova vítána a bude plniti svůj úkol.*) Rr.

Zprávy.

Univ. prof. Josef Pekař padesátníkem. Dne 12. dubna t. r. dovršil prof. Pekař padesát let. Jest lidským zvykem, učiniti revu činnosti vědeckého pracovníka, který dosáhl bodu, který přece není ničím jiným než aritmetickým mezníkem. A přece se používá této příležitosti. Odkazující na četné referáty v denních a odborných listech, vzpomínáme Pekařova vědeckého bádání v právních dějinách českých, v nichž paralelně pracoval s Bohušem Riegrem. Pekař nepojímá historie suchopárně, jemu nestačí zjistiti pouhá fakta, nýbrž hledí se dopřítí smyslu dějin. A na tomto pak poznání buduje svůj názor, jehož neváhá brániti kdekoliv, kdykoliv i proti komukoliv. Otevřenost, s níž vyslovuje svá mínění, vynesla a vynesla mu zajisté ještě leckterou výtku ze strany protivníků: tu viněn byl z nevlástenectví, jindy opět opakem z nacionalismu, jehož pravý pojem kriticky vyložil na prvé výročí svobody ve slavnostní přednášce universitní. Pekař jest vskutku vědcem, na nějž každá universita může býti hrda.

Přetíženi soudcovského stavu jest velmi povážlivé. V úterý dne 6. března byl zachvácen dvakráte mdlobou soudce, vysílený celodenním líčením. Zprvu líčení bylo přerušeno, pak muselo býti odročeno. Přivolaný lékař zjistil srdeční mdlobu přepracováním. Není divu, že soudcové rádi zaměňují svou dráhu, jen aby prchli ze služeb zaměstnavatele, jenž chabě platí, ale zato tím více od nich požaduje. Což nemá platiti i tu stejná doba pracovní jako pro dělníky manuální?

Seminář prof. Grubra. Dnešní neurované a často kritické poměry národohospodářské, volající v zájmu národním po rychlém a rázném řešení, odsouvají do pozadí význam práce čistě teo etické a obraceli výhradný zájem interesentů na palčivé otázky současného hospodářského života. Očastníci loňského národohospodářského semináře prof. dra Grubra vybrali si proto k důkladnějšímu zpracování z množství navržených temat zcela v duchu své doby takové, jež se přímo vnucovaly svou časovostí a důležitostí, na př.: náprava měny, znárodnění půdy a vyvlastnění velkostatků, otázka populační v našem státě atd.

*) Knížku prodává faktor „Všehrdu“.